Estudi sobre la normativa de contractació dels músics en espectacles en viu

Febrer 2019

Per Eduard Arderiu i Olga Àbalos, per a l'Institut de Cultura de Barcelona (ICUB)

ÍNDEX

1.- INTRODUCCIÓ

1.1 - Un estudi en constant actualització
1.2 - Entrevistes, reunions i consultes

2.- MARC LEGAL DEL REIAL DECRET 1434/1985

2.1 - Cronologia dels fets fins la situació actual
2.2 - El Decret Llei 1435/1985
2.3 - El conveni laboral
2.3.1 - És aplicable aquest conveni en tots els casos de música en directe?

3.- LA CONTRACTACIÓ

3.1 - Com s'ha de contractar a un músic?
3.2 - La realitat: formes de pagar (i contractar) a un músic
3.3 - Contractació mercantil
3.4 - La dificultat per obtenir dades del sector.
3.5 - El cas francès

4.- L'ECOSISTEMA DE LA MÚSICA EN VIU

4.1 - Els músics
4.1.1 - L'Associació de Músics de Música Moderna i Jazz
4.1.2 - El Sindicat de Músics Activistes de Catalunya
4.1.3 - Les cooperatives: Associació Professional de Músics de Catalunya
4.2 - Les sales de concerts
4.2.1 - L'Associació de Sales de Concert de Catalunya
4.3 - L'Administració pública
4.3.1 - La Generalitat de Catalunya
4.3.2 - L'Ajuntament de Barcelona
A) Equipaments propis
B) Produccions pròpies: els festivals
C) Subvencions
D) Situació jurídica pròpia
4.4 - Els festivals
4.5 - Els representants, mànagers i promotors

5.- CAP A UNA NOVA LEGISLACIÓ

5.1 - El Estatuto del Artista
5.2 - El nou Decret Llei 26/2018
5.3 - El desplegament de la nova llei

5.3.1 - Grup de treball de l'Acadèmia Catalana de la Música i la Plataforma Estatal por la Música

1.- INTRODUCCIÓ

1.1. Un estudi en constant actualització

El marc jurídic que regula la contractació dels professionals de l'espectacle, en general, i els músics, en particular, es troba en ple procés de canvi i de renovació. El recent "Real Decreto-ley 26/2018, de 28 de diciembre, por el que se aprueban medidas de urgencia sobre la creación artística y la cinematografía", que es pretén desplegar en un plaç de sis mesos, actualitza part de la normativa vigent i recull les reivindicacions d'una part del sector de la música en viu que reclamava la seva revisió urgent. Fins ara, la llei que regulava el sector datava de 1985 i alguns dels aspectes que regula havien quedat obsolets.

Pràcticament tots els agents que, d'una manera o altra, intervenen en l'escena musical de Barcelona, i que han estat interpel·lats al llarg de l'elaboració d'aquest informe, han coincidit en assenyalar la necessitat d'actualitzar-ho. Les discrepàncies, però, radiquen en les diferents interpretacions sobre com ha de fer-se aquesta actualització, quins objectius ha de tenir i quin marge d'aplicació encara li quedava a l'antiga llei.

La necessitats de posar al dia la llei, ha fet que els darrers anys s'hagin iniciat processos de reflexió i treball des de diferents àmbits per fer propostes de reforma del marc legislatiu. La de més impacte és la que s'ha produit dins el Congreso de los Diputados on la Subcomisión para la elaboración del Estatuto del Artista va presentar un informe de conclusions i recomanacions el passat 7 de juny de 2018, aprovat per unanimitat (aquest document ha estat la base del nou decret llei per la creació artística i la cinematografia aprovat el 28 de desembre de 2018). Aquest informe ha estat la gènesi del recent decret 26/2018.

Paral·lelament, s'ha de destacar l'activitat del grup de treball pels drets laborals dels músics sota l'hospedatge de l'Acadèmia Catalana de la Música (ACM), amb participació de representants d'associacions de músics, les sales de concerts, els promotors i altres agents del sector a Catalunya, que ha treballat intensament el darrer any per acompanyar aquest procés de legislatiu. D'aquesta taula de treball va sortir la iniciativa de crear la Plataforma Estatal por la Música (PLAM), que ampliaria l'àmbit d'acció a nivell espanyol amb la intenció d'aglutinar tot el sector i tenir veu en aquest procés de canvi normatiu. Aquesta plataforma, que es va presentar durant el Mercat de Música Viva de Vic 2018, és el fil conductor de les reunions d'aquest grup de treball que encara continuen en marxa a l'ACM i que volen seguir acompanyant el desplegament de la nova llei.

L'Ajuntament de Barcelona, com a part implicada i com a important promotor musical de la ciutat, també va iniciar el seu procés de reflexió per col·laborar en establir un marc de relació més adequat per el món de l'espectacle en viu i de la música en particular. Per tenir en compte totes les circumstàncies i necessitats que condicionen aquest sector ha calgut, primer, fer una aproximació qualitativa a l'estat de la qüestió i, sobretot, conèixer l'opinió de tots els agents implicats. Tanmateix, s'ha analitzat com ha actuat i actua l'Ajuntament en relació a la normativa en totes les seves intervencions relacionades amb la música en viu.

1.2. Entrevistes, reunions i consultes

A continuació s'especifiquen les trobades i entrevistes dutes a terme per elaborar aquest informe:

- Des del gener de 2018. Assistència a les trobades del grup de treball pels drets laborals dels músics a la seu de l'Acadèmia Catalana de la Música on assisteixen representants d'Associació de Representants, Promotors i Managers de Catalunya (ARC), Associació de Sales de Concerts de Catalunya (ASACC), Associació Professional de Músics de Catalunya (Musicat), Acadèmia Catalana de la Música, Associació de Músics de Jazz I Música Moderna de Catalunya, Societat de Blues de Barcelona i altres entitats.
- Gener de 2018. Cristina Calvet, de l'Associació d'Actors i Directors de Teatre de Catalunya.
- Febrer de 2018. Guillem Arnedo, de l'Associació de Músics de Jazz I Música Moderna de Catalunya.
- Febrer de 2018. Carmen Zapata, de l'Associació de Sales de Concerts de Catalunya (ASACC).
- Febrer de 2018. Joan Reig, de Músics de Girona-Musicat.
- Març de 2018. Javier García, de l'Associació de Representants, Promotors i Managers de Catalunya (ARC).
- Febrer de 2018. Albert Costa i Adriano Galante, del Sindicat de Músics Activistes de Catalunya (SMAC!).
- Març de 2018. Albert Bardolet, de l'Institut Català de les Empreses Culturals (ICEC), Generalitat de Catalunya.
- Des de l'abril de 2018, diverses trobades amb responsables de l'Institut de Cultura de Barcelona (ICUB), com Isabel Balliu, Montse Oriol, Daniel Granados i Margarita Tossas.
- Maig 2018. Presentació de la proposta de Codi de Bones Pràctiques elaborat per SMAC! a la seu de l'ICUB, amb Pep Tarradas, Albert Costa i Daniel Granados.
- Setembre 2018. Reunió de presentació de la Plataforma Estatal por la Música, dins del marc del Mercat de Música Viva a Vic
- Octubre 2018. Reunió amb Cristina García, cap dels serveis Jurídics de l'Auditori de Barcelona.
- Igualment, s'ha consultat i compartit informació amb Edu Maura, representant de Cultura del grup parlamentari de Podemos al Congreso de los Diputados i amb Javier Olmedo, Director Gerente de la Asociación de Salas de Música en Directo de la Comunidad de Madrid.
- També amb Sergi Díaz, tècnic responsable dels centres cívics de l'Ajuntament de Barcelona i amb Jordi Novell, responsable l'Oficina Tècnica del projecte Barcelona Districte Cultural.
- Novembre 2018. Converses amb tècnics municipals dels Ajuntaments de La Garriga i Tona.
- Desembre 2018. Converses amb l'advocada laboralista Andrea Leunda, del Col·lectiu Ronda

- Des del desembre de 2018. Assistència a les trobades del grup de treball de la Plataforma Estatal para La Música, també acollida per la seu de l'Acadèmia Catalana de la Música.

També s'ha tingut en compte en l'elaboració d'aquest informe l'experiència del debat "Marc jurídic i relacions contractuals en la música de Barcelona" que va tenir lloc dins del cicle de Coordenades de Cultura Viva el 14 de novembre[1].

2.- MARC LEGAL

2.1 - Cronologia dels fets fins la situació actual

L'aprovació el passat mes de desembre de 2018 del "Real Decreto-ley 26/2018, de 28 de diciembre, por el que se aprueban medidas de urgencia sobre la creación artística y la cinematografía" va suposar l'actualització de la normativa que feia més de trenta anys que regulava la contractació professional de músics a Espanya. Fins la data, el "Real Decreto 1435/1985 de 1 de agosto, por el que se regula la relación laboral especial de los artistas en espectáculos públicos[2]" era el marcava el marc legal; uns paràmetres fonamentats en uns principis jurídics de fa més tres dècades que, en alguns aspectes, diferien sensiblement de la dinàmica actual de la música en viu i del context social i econòmic. Aquest canvi de llei, com veurem a continuació, ha estat fruit de la movilització del sector de la música, gran part del qual demanava mesures urgents per a la seva actualització.

La llei 1435/1985i, que regulava "el règim jurídic de les relacions laborals de caràcter especial previstes a Estatuto de los Trabajadores", establia que els músics són treballadors per compte aliena i, en conseqüència, havien de ser contractats directament per l'organitzador o empresari responsable de l'espectacle. És a dir, s'obligava a la part contractant a donar d'alta als músics a la seguretat social i practicar-los la retenció corresponent de l'IRPF.

Des de la seva aprovació, temps enrere, la normativa s'aplicava amb relativa normalitat en els casos de contractes fixes o de llarga duració. En contractacions esporàdiques, però, originades per actuacions o concerts puntuals, s'incomplia sistemàticament i els pagaments dels músics es realitzaven en metàl·lic i es justificaven, en el millor dels casos, amb un simple rebut. Aquesta pràctica deixava socialment desprotegits als músics (no cotitzaven) i feia recaure tota responsabilitat civil (accidents laborals o inspeccions de treball) als organitzadors o promotors de l'activitat.

Amb els anys, la presa de consciència d'aquesta responsabilitat, la pressió de les associacions de músics i, sobretot, la necessitat de justificar les despeses de forma legal va fer que els organitzadors es plantegessin regular la situació. Aleshores, el desconeixement del sistema de contractació laboral (altes i baixes a la Seguretat Social, TC1, TC2, comprovants d'actuació, nòmines, retencions que poden arribar a ser diferent per cada music component de la formació contractada, etc,) i el fet que els organitzador —en molts casos, administració pública local— acostumen a funcionar en base a pressupostos tancats

[1] http://ajuntament.barcelona.cat/culturaviva/agenda/coordenades-la-musica-en-viu-a-barcelona/
[2] http://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1985-17303

amb antelació, va motivar que s'optés de manera generalitzada per contractar els músics a través d'una relació mercantil o de prestació de serveis.

Com a conseqüència de l'aplicació d'aquest model contractual, es va començar a exigir a músics la presentació de factures com a justificació dels pagaments per les seves actuacions. Això obligava als músics a donar-se d'alta com autònoms quan eren contractats individualment i a constituir-se com empreses o qualsevol altra forma jurídica que els permetés obtenir un NIF empresarial. Tanmateix, cap d'aquestes solucions resultava satisfactòria.

En el primer cas, perquè la majoria de músics no tenen el volum de treball suficient que els permetés satisfer la quota exigida pel Règim Especial dels Autònoms (al qual tampoc podrien acollir-se si s'apliqués estrictament la normativa perquè no tenen un epígraf propi al sistema RETA). I la segona, tampoc resultava oportú donada la tradicional organització dels músics en grups de treball i la no disposició de cap dels integrants a convertir-se en empresari i contractar als seus companys de formació. Aquestes circumstàncies van provocar tota una sèrie de pràctiques que es basaven, a grans trets, en l'emissió de factures irregulars sense liquidar l'IVA corresponent a Hisenda, constituir diferents models de societats per disposar d'un NIF des d'on facturar (justificant els salaris com a despeses i obviant sistemàticament l'obligació de tramitar les altes a la seguretat social), facturar fent servir el NIF d'algun familiar o amic que tenia un negoci propi i així successivament segons pogués oferir la imaginació i les possibilitats de cada un. Val la pena exposar que aquestes pràctiques comportaven un greu risc que els músics havien d'assumir si volien continuar treballant.

Per evitar aquesta inseguretat juridica, calia dotar als músics de les cobertures previstes per la normativa en matèria laboral, garantir una gestió correcta als organitzadors, tan des del punt de vista laboral com fiscal, i afavorir el reconeixement social de la professió. Per aconseguir-ho, diferents associacions de músics van optar per lluitar per regularitzar la situació a partir de la creació de societats cooperatives que es fessin càrrec de gestionar la contractació dels músics associats. Durant un temps, Seguretat Social i Hisenda no van actuar contra aquest model —es considerava com a mesura circumstancial que calia, això sí, revisar i monitoritzar constament— per tal de vetllar per l'objectiu final: que els músics poguessin cotitzar. Aquesta solució, però, també ha comportat la creació d'un model de negoci on s'hi han aferrat algunes empreses que no tenen a res veure amb les cooperatives de músics.

El 2003 es va iniciar una campanya des de la Unió de Músics de Catalunya (UMC) per la regularització laboral dels músics amb l'objectiu d'aconseguir la cobertura de la totalitat dels músics durant les actuacions, a través d'altes a la Seguretat Social. Al 2007 es va presentar al Congrés dels Diputats l'esmena al projecte de llei de "Medidas en Materia de Seguridad Social" que inclou la "Disposición Adicional Decimoquinta", on s'especifica que el govern procedirà a actualitzar les normes que regulen la relació laboral de caràcter especial dels artistes en espectacles públics i del règim de la seguretat social aplicable als mateixos en un termini màxim d'un any. Això es publicà al BOE del 4 de desembre de 2007. Un any més tard, però, la Seguretat Social expressva les dificultats tècniques per dur a terme aquesta reforma.

El 2009, el Congreso aprovava per unanimitat la proposició no de Llei de reforma de les normes que regulen la relació laboral dels artistes d'espectacles públics. Al 2010, la Tesorería General de la Seguridad Social elaborava un informe vinculant que refutava la

reforma, tot i reconèixer que existeia una problemàtica que calia solucionar. El 2013 la comissió de Cultura del Congrés no acceptava una proposta de tirar endavant la reforma amb els únics vots en contra del PP, tancant així la porta a l'execució de la reforma prevista.

Cinc anys més tard, el 2017, es crea la "Subcomisión para la elaboración de un Estatuto del Artista dins de la Comisión de Cultura" per acord del ple del Congreso de los Diputados el 2 de Febrer de 2017. El text final, s'aprovava el 7 de juny de 2018 per unanimitat. En aquest text es posaven sobre la taula una sèrie de recomanacions genèriques que pretenien cridar l'atenció sobre la necessitat d'actualitzar la normativa vigent. Finalment, el 28 de desembre de 2018, el Congreso va aprovar el "Real Decreto-ley 26/2018, de 28 de diciembre, por el que se aprueban medidas de urgencia sobre la creación artística y la cinematografía" on es recollien i es preveien desplegar aquestes recomanacions proposades a l'"Estatuto del Artista", entre elles, l'habilitació de l'alta assimilada en períodes d'intermitència i la rebaixa de l'IVA en les factures artístiques al tipus impositiu del 10%.

2.2 - El Decret Llei 1435/1985

Tot i que el canvi de normativa produït en el moment de tancar aquest informe, val la pena revisar quina era la legislació que regulava la contractació musical i les condicions laborals dels músics i que ha estat vigent els darrers trenta anys. És el punt de partida per entendre les reivindicacions del sector i els canvis que es produïran al llarg de 2019 i en endavant. Repassem algunes de les seves característiques:

- Els músics tenen un règim laboral especial propi:

"El presente Real Decreto regula la relación especial de trabajo de los artistas en espectáculos públicos, a la que se refiere el artículo segundo, número uno, apartado e) del Estatuto de los Trabajadores[3]"

- Defineix la relació laboral que s'estableix entre el músic i l'organitzador/promotor de l'espectacle:

"Es la relación establecida entre un organizador de espectáculos públicos o empresario y quienes se dediquen voluntariamente a la prestación de una actividad artística por cuenta y dentro del ámbito de organización y dirección de aquéllos, a cambio de una retribución".

"Quedan incluidas en el ámbito de aplicación del presente Real Decreto todas las relaciones establecidas para la ejecución de actividades artísticas, en los términos descritos en el apartado anterior, desarrolladas directamente ante el público o destinadas a la grabación de cualquier tipo para su difusión entre el mismo, en medios como el teatro, cine, radiodifusión, televisión, plazas de toros, instalaciones deportivas, circo, salas de fiestas, discotecas, y, en general, cualquier local destinado habitual o accidentalmente a espectáculos públicos, o a actuaciones de tipo artístico o de exhibición"

[3] https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2015-11430

- Determina que el treball del músic estarà regulat per un contracte laboral:

“El contrato se formalizará por escrito, y en ejemplar triplicado. Un ejemplar será para cada una de las partes contratantes, y el tercero se registrará en el INEM. Las Entidades sindicales y patronales a las que, en su caso, pertenezcan el artista y el empresario podrán solicitar del INEM las certificaciones correspondientes de la documentación presentada”.

- El sou mínim dels artistes vindrà donat per un conveni col·lectiu:

“Uno. La retribución de los artistas en espectáculos públicos será, en sus modalidades y cuantía, la pactada en convenio colectivo o contrato individual de trabajo, con respeto, en todo caso, de la normativa sobre salarios mínimos”.

“Dos. Tendrán la consideración de salario todas las percepciones que el artista tenga reconocidas frente a la Empresa por la prestación de su actividad artística, sin más exclusiones que las que deriven de la legislación vigente”

- L’artista té condició de dependència respecte l’empresari:

“La jornada del artista comprenderá la prestación efectiva de su actividad artística ante el público y el tiempo en que está bajo las órdenes de la Empresa, a efectos de ensayo o de grabación de actuaciones. Quedará excluida, en todo caso, la obligatoriedad de realización de ensayos gratuitos.”

- L’artista, d’acord amb el que dicta el Estatuto de los Trabajadores, gaudeix també de vacances pagades:

“Los artistas en espectáculos públicos disfrutarán de un descanso mínimo semanal de día y medio, que será fijado de mutuo acuerdo”

Algunes d’aquestes premises marquen sens dubte una base de protecció cap a la naturalesa intermitent de l’activitat artística, però d’altres xoquen amb la dinàmica contemporània de l’activitat musical. Com veurem més endavant, alguns actors posen en entredit els conceptes de dependència i alienitat entre l’artista i l’empresari —especialment quan l’artista és el que marca el repertori, el seu “caixet”, les característiques de l’espectacle o actua en una sala sota el règim de lloguer d’espai—, així com l’aplicació del salari mínim. D’altres veus, en canvi, consideren que els conceptes d’alienació i la dependència poden ser aplicables dins d’activitat habitual actual dels músics, ja que no es considera absència de dependència que el músic treballi amb cert grau d’autonomia en relació al desenvolupament de l’espectacle en tant que és una condició implícita de l’activitat artística. La normativa tampoc encaixa quan el músic o músics es constitueixen en empresa i necessiten emetre una factura per a la seva actuació.

2.3 - El conveni laboral

La llei derivava part de la seva concreció a un futur conveni laboral del sector. Ara bé, l'únic que ha recollit la professió de músic en els darrers anys és el que es va signar l'any 2012 sota el nom de "I Convenio Colectivo Estatal del Personal de Salas de Fiesta, Baile y discotecas de España"[4], un conveni consensuat per:

- Part empresarial: Federación de Asociaciones de Salas de Fiesta, Baile, y Discotecas de España (FASYDE)
- Part sindical: Federación de Servicios de UGT, FeS-UGT, la Federación de Servicios a la Ciudadanía de CCOO, FSC-CCOO i la Federación de Artistas del Estado Español (FAEE).

Aquest conveni, que des de llavors ha anat patint successives revisions i actualitzacions, afecta a un ampli col·lectiu de professionals la feina dels quals té lloc, ja sigui de forma continuada o esporàdica, en aquest espais. Inclou, des del personal tècnic, personal administratiu i personal artístic (grup B):

"Grupo B: Personal artístico: músicos instrumentistas y cantantes en todos los géneros y especialidades musicales, bailarines en todos los géneros coreográficos, especialmente los artistas en tablaos flamencos, disc-jockeys, actores, declamadores y, en general, toda persona que represente, cante, lea, recite, interprete o ejecute en cualquier forma una obra musical, literaria, dramática, o de cualquier otro género."

També estableix l'obligatorietat de l'existència d'un contracte signat, sigui quina sigui la seva duració, entre empresari i treballador, de la mateixa manera que en el punt 11 introdueix el concepte de "bolo", una actuació puntual:

"En los términos del presente convenio, se considera «bolo» toda actuación o espectáculo que se desarrolla de forma esporádica, y fuera del centro de trabajo habitual. En caso de sustitución de alguno de los trabajadores habituales, el sustituto percibirá el sueldo del sustituido".

"Dentro del contrato de duración determinada, existirá el contrato de «bolo» cuya duración será igual o menor a 3 días consecutivos. Este tipo de contrato tendrá una retribución específica, que será de 105,73 euros por jornada de trabajo en el año 2012, incluidos todos los conceptos salvo los indicados en el artículo 22 del presente Convenio. Esta retribución se revalorizará al igual que el resto de retribuciones".

El 6 de febrer de 2018 es va fer la darrera revisió d'aquest conveni, signat per:

- FASYDE, en representació "de las empresas del sector"
- Pels sindicats FeSMC-UGT (Servicios de Movilidad y Consumo UGT), FSC-CC.OO., Conarte (Confederación de Artistas-Trabajadores del Espectáculo) i UAA (Unió d'Actors i Actrius), en representación de los trabajadores,

[4] https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2012-6597

En el moment de la signatura també hi havia un representant del col·lectiu SMAC!, en condició de convidat i colaborador del sindicat CNT, i com a experts en l'àmbit de la música. De fet, SMAC! es refereix a aquest conveni dins de la seva proposta de Codi de Bones Pràctiques per a la contractació musical que va elaborar[5] el 2018.

Aquesta és la taula salarial vigent[6] en el moment de tancar aquest informe que fa referència als sector dels músics:

CONVENIO COLECTIVO ESTATAL DEL PERSONAL DE SALAS DE FIESTA, BAILE Y DISCOTECAS DE ESPAÑA

Tablas salariales año 2018

Incremento de 21,40% sobre las tablas salariales del año 2017

Categorías profesionales		Grupo	Salario base anual – Euros	Salario base mensual – Euros	Salario base semanal – Euros	Salario base diario – Euros
PERSONAL DE ESPECTÁCULOS	Director Escénico.	A	24.547,47	1.753,39	702,46	100,35
	Coreógrafo.	A	22.910,97	1.636,50	655,63	93,66
	Ayudante de Director Escénico.	A	16.364,98	1.168,93	468,31	66,90
	Ayudante Coreógrafo.	A	16.364,98	1.168,93	468,31	66,90
	Discjockey.	B	22.910,97	1.636,50	655,63	93,66
	Atracción Individual.	B	22.910,97	1.636,50	655,63	93,66
	Ayudante Atracción.	B	14.728,48	1.052,03	421,48	60,21
	Primera Figura.	B	18.001,48	1.285,82	515,14	73,59
	Jefe de Ballet.	B	18.001,48	1.285,82	515,14	73,59
	Bailarines, Cantantes e Instrumentistas.	B	14.728,48	1.052,03	421,48	60,21
Tablao Flamenco con Restaurante	Solista.	B	21.274,47	1.519,61	608,80	86,97
	Bailaores y/o Cantaores.	B	14.728,48	1.052,03	421,48	60,21
	Palmeros.	B	14.401,18	1.028,66	412,11	58,87
Tablao Flamenco sin Restaurante	Solista.	B	19.637,98	1.402,71	561,97	80,28
	Bailaores y/o Cantaores.	B	13.910,23	993,59	398,06	56,87
	Palmeros.	B	13.091,98	935,14	374,64	53,52

Paral·lelament, en el conveni actual s'estableix com una quantitat mínima de 116.90€ per dia de treball per quan l'artista faci algun "bolo" (contractes de 1 a 3 dies de duració). Aquesta quantitat inclou extres de transports i desplaçament i vacances.

Des de principis del 2019 s'està treballant en una nova revisió del conveni que, degut a la mobilització que el sector ha patit els darrers anys i la conscienciació per l'aprovació de l'"Estatuto del Artista", pugui recollir modificacions que l'adeqüïn a la casuística real del sector de la música, on la contractació laboral encara és residual. Per aconseguir-ho, tant CC.OO. i UGT, els sindicats majoritaris, han mantingut reunions amb representants del sector —en la seva majoria, membres de la recent Plataforma Estatal per la Música[7]— per a aconseguir una major representativitat tant dels músics com de tots els actors del sector de la música a nivell estatal i poder fer les modificacions pertinents en aspectes com l'àmbit d'aplicació del conveni.

[5] https://drive.google.com/file/d/1WwsOiC44Nx5p34q4YtN57fK65BfGgvYd/view
[6] https://www.boe.es/boe/dias/2018/02/21/pdfs/BOE-A-2018-2447.pdf
[7] En el punt 5.3.1 ampliem la informació sobre aquesta nova inciativa aglutinadora del sector de la música.

2.3.1.- És aplicable aquest conveni en tots els casos de música en directe?

Per valorar si un conveni és o no d'aplicació s'ha d'analitzar primer de tot l'àmbit d'aplicació del conveni (funcional, territorial i temporal). En el cas del, "Convenio Colectivo Estatal del Personal de Salas de Fiesta, Baile y discotecas de España", en la seva darrera revisió de 2018, aquest àmbit era el més extens possible considerant qualsevol espectacle públic, a excepció de les funcions teatrals i cinematogràfiques:

"En este sentido, estarán afectados por este acuerdo todas aquellas empresas y establecimientos dedicados a la actividad propia, tales como, salas de fiesta, salas de baile, salas de variedades, discotecas, café concierto, café cantante, café teatro, salas de variedades y folclóricas, tablaos flamencos y similares tal como se establece en el anexo II, así como aquellas actividades complementarias, conexas o similares, siempre y cuando la actividad principal sea el baile, el espectáculo público, musical, variedades, etc. Asimismo afectará a las empresas, sea cual fuere el lugar, local o denominación de las mismas, que contraten a los trabajadores/as que desarrollen las actividades antes mencionadas, ya sean personas naturales o jurídicas, españolas, comunitarias o extranjeras. El catálogo y definiciones que figuran en el anexo III recoge, sin carácter exhaustivo, los espectáculos públicos y establecimientos afectados por el presente convenio. Quedan excluidos del ámbito de este convenio los espectáculos teatrales, desarrollados en salas de teatro y/o cines, así como las actividades ligadas a la producción audiovisual."

Tot i això, hi ha veus que comencen a qüestionar si el marc d'aplicació hauria de ser tan extens i si s'hauria de trobar maneres d'acotar-lo per fer-lo encaixar amb la casuística actual, on la contractació de músics per la via laboral és residual. És correcte considerar sempre i en tots els casos als músics com a "personal" dels establiments que signen el conveni? En alguns casos, com el dels músics flamencs contractats per a llargues temporades, concerts en *tablaos* o els Dj residents d'algunes discoteques, és evident que ho són (de fet, tenen apartat propi dins de les taules salarials), però apareixen dubtes quan els músics actuen en format de bolo amb un espectacle promogut per ells mateixos i pel qual han llogat l'espai on es produeix l'actuació. També pot ser de dubtosa aplicació en concerts fora de les sales, com són els espectacles de les programacions dels festivals o en festes majors.

El conveni està signat per FASYDE ("Discotecas y Salas de Fiesta que integran el Sector del Ocio nocturno en España", segons es defineixen a la seva web), organització que inclou el Gremi d´Empresaris de Discoteques de Barcelona i Província (GED BP)[8]. Aquest gremi està format per 44 establiments amb llicència de discoteca, sala de festa, cafè teatre, sala de ball i cafè concert. Entre aquests espais figuren algunes de les sales amb més programació de música en viu de Barcelona: Tango, Apolo, Be Cool, Bikini, Muntaner, Razzmatazz, Tablao de Carmen, Les Enfants, Marula Café, El Molino. Dins de FASYDE també hi ha el Gremi de Discoteques de Girona, l'Associació de Discoteques de Lleida i l'Associació provincial d'empresaris de sales de festa, ball i discoteques de Tarragona.

Tot i tenir un àmbit d'aplicació generalista, desde l'Associació de Músics de Jazz i Música Moderna, no se'l considera representatiu perquè asseguren que gairebé cap dels

[8] http://gremidiscotequesbcn.com/quienes-somos/

seus socis —uns 300— entraria en la categoria d'"empleat" d'una sala. En la mateixa línia, la cooperativa Musicat considera que aquest conveni no pot aplicar-se fora dels concerts de sala ni quan el músic és el propi promotor del concert (en aquest cas, la sala actuaria com a llogater). En canvi, el sindicat SMAC! el considera totalment aplicable per ser l'únic conveni existent que millor s'ajusta a l'activitat regulada.

En la taula de negociacions per l'actualització del nou conveni, un membre d'SMAC! va participar també com a convidat en les primeres trobades, però no han estat convocats en les següents reunions per divergències en alguns aspectes i s'ha optat per començar a organitzar taules de treball més extenses i amb representants de tots els àmbits del sector i amb actors que tinguin una representativitat més àmplia entre el col·lectiu de músics. D'aquesta manera es pretén contemplar tota la casuística de la música i afegir-la a la d'altres col·lectius, com els actors i els ballarins, representats per ConArte i UAA.

Més preguntes que sobrevolen és si aquesta taula salarial mínima s'ha de poder aplicar en festivals de música. Que la sala Apolo, com a membre de FASYDE, l'hagi signat implica que s'hauria d'aplicar en els concerts de festivals que coorganitza? També s'ha de tenir en compte en els espais amb llicència de bar musical amb aforaments de fins a 150 persones quan aquest aforament no permet recaudar aquest salari? S'ha d'aplicar en concerts, festivals i cicles organitzats per l'Administració?

En el cas de les institucions públiques aquest conveni podria ser incompatible amb els convenis salarials propis ja existents, com pot ser el cas de l'Ajuntament de Barcelona[9], i des dels sindicats no hi ha unanimitat d'opinió al respecte, tot i que la naturalesa d'un conveni col·lectiu de treball és la de ser d'aplicació general[10]. Sigui com sigui, hi ha divergències d'opinió sobre si referir-se a aquest conveni és obligatori o no, però en tractar-se de l´únic conveni laboral existent que fa referència al sector de la música en viu en alguns casos pot servir com a referència útil.

3.- LA CONTRACTACIÓ

3.1 - La contractació laboral

Com ja hem explicat en punts anteriors, segons la llei fins ara vigent que regula la contractació i situació laboral dels músics, el RD 1435/1985, de l'1 d'agost "por el que se regula la relación laboral especial de los artistas en espectáculos públicos", un músic és un treballador per compte aliena i ha de ser remunerat a través de l'alta al règim especial d'artistes. Aquesta condició l'impediria tant establir-se com a treballador per compte propi (règim d'autònoms) com exercir la seva professió dins del règim general de treballadors. A més a més, si realitzem una lectura fidel a la normativa, la part encarregada de pagar el

---

[9] https://dibaaps.diba.cat/scripts/ftpisa.aspx?fnew%3fcido&gaseta/2016/07/20160710/GASE_20160710_390_430.pdf

[10] Segons l'advocada Andrea Leunda, que assessora a SMAC!, "un conveni col·lectiu de treball té eficàcia *erga omnes*, és a dir, s'aplica a tots aquells supòsits i a tots aquells actors incardinats en el seu àmbit d'aplicació (temporal, espaial i funcional). Per tant, la sala Apolo o l'Administració, quan porten a terme funcions d'organització d'activitats musicals, estan obligats a aplicar el conveni en relació als músics que prestaran serveis en els espectacles que organitzen".

salari del músic, anomenat “caixet[11]” —concepte, però, que ni la llei ni el conveni no recull—, és la que hauria de contractar al músic.

La realitat del sector, on impera la inestabilitat dins del sistema de “bolos” (on cada concert representa una situació totalment diferent de l’anterior amb noves circumstàncies tècniques, econòmiques i laborals cada vegada) dificulta l’aplicació la llei a causa de la gran varietat de promotors i parts contractants, que moltes vegades no disposen de l’estructura administrativa per executar la paperassa legal i ni de l’assessorament necessari sobre el funcionament del règim especial d’artistes. A la vegada, però, és una primera mesura per minimitzar la precarietat a la que aquesta intermitència empeny a molts músics.

Les dificultats administratives sumades al propi desconeixement de l’existència de la llei —en part, degut a la inèrcia amb la qual fa dècades que funciona el sector de la indústria musical— fa que, a la pràctica, com veurem, s’opti per la relació mercantil amb el músic (prestació per obra i serveis contrafactura) o per fer els pagament en efectiu i en negre. Una de les conseqüències és que el músic deixa de tenir cobertura social i no cotitza com la resta de treballadors.

Hi ha, però, una altra possible interpretació de la llei que considera que el “caixet” del músic no pot considerar-se com a salari quan és intermitent i, per tant, això eximiria a la part contractant d’establir-hi una relació la laboral. Això obriria la porta a que la contractació mercantil per obra i servei sigui legal i factible. Aquesta seria el plantejament sostingut per el sector de les sales de concerts, per exemple, i col·lectius de músics com Musicat, segons conversa mantinguda amb Josep Reig, el seu president.

Reig també es qüestiona sobre si el músic, en tant que professional que ofereix un servei (música pròpia, repertori propi), és empresari o treballador. “Quan en aquesta actuació hi ha un lloguer de sala, allò no és una relació laboral, sinó mercantil”. Per tant, segons el seu parer, el espais que actuen com a llogaters no tindrien l’obligatorietat de fer contractes laborals. “Qui promou el concert és el responsable de la contractació dels músics”, puntualitza. Per tant, si un grup lloga una sala (i s’encarrega de la recaptació de la taquilla), el grup el converteix en el seu propi promotor i contractador.

Segons el Sindicato de Inspectores de Trabajo hi ha dos conceptes que marquen la contractació laboral dels artistes: la “ajeneidad” i la “dependencia”. Si no es donen aquestes dues condicions la relació contractual no ha de ser obligatòriament de contractació directa[12], segons platejaven en una comunicació llençada a través del seu compte de Twitter:

[11] El “caixet” del músic sol ser el resultat d’un pacte previ entre el propi músic o el seu representant i el promotor o organitzador de l’esdeveniment.
[12] https://twitter.com/instrabajoyss/status/996501868514824193

Altas en régimen de artistas de Seguridad Social

Las altas de músicos en régimen de artistas de Seguridad Social son obligatorias cuando existen las características propias de una relación laboral:

- **Ajeneidad.** La actividad artística se realiza por cuenta ajena a cambio de una retribución. El artista no asume el riesgo y ventura del espectáculo (aunque pueda cobrar un variable por las ventas de entradas) ya que es el organizador quien corre con los gastos y con las gestiones del evento.
- **Dependencia.** La dirección y organización es responsabilidad del promotor. También suelen estar bajo el control del organizador los medios de producción principales (equipos de sonido, iluminación,...). No se considera ausencia de dependencia que el artista trabaje con cierto grado de autonomía respecto al desarrollo del espectáculo puesto que esa es una condición implícita de cualquier actividad artística.

Si se cumplen estos rasgos diferenciadores de una relación laboral no es correcto que el promotor del espectáculo exija una factura a los músicos o que estos se den de alta como autónomos. El organizador del concierto debe proceder a dar de alta a los músicos en el régimen de artistas de Seguridad Social y formalizar el correspondiente contrato de trabajo conforme al Real Decreto 1435/1985. También sería válido que las altas en Seguridad Social de los músicos se realizasen a través de la oficia de management, en cuyo caso el mánager del artista emite una factura al promotor del espectáculo y posteriormente abona una nómina a los músicos.

Sin embargo, en muchas ocasiones el propio artista cuenta con una infraestructura propia para poner en marcha una gira o producción de grandes espectáculos. Serían casos de coproducción entre una empresa bajo el control del artista (con sus propios medios materiales y humanos) y un promotor de conciertos, en cuyo caso no se podrían apreciar las notas de ajeneidad y dependencia.

14:25 - 15 may. 2018

Existeixen, però, divergències alhora de definir aquests conceptes. Segons un estudi jurídic de MYL Abogados (encarregat per les associacions de sales de concerts, managers i promotors), les relacions laborals en el sector de la música en viu no es poden limitar tan sols a la figura d'un empresari i un treballador, sinó que s'ha de tenir en compte la "cadena de contractació" que hi ha darrera de l'organització de cada concert. Això fa que en aquesta cadena a vegades el rol de contractant i contractat —que son les úniques figures que contempla la llei— no quedin ben definides. "La ajeneidad y dependencia para determinar la existencia de relación laboral se puede apreciar en cualquiera de los actores de la cadena, que tendrán una cuota de implicación a la hora de organizar y dirigir a los artistas", diu d'informe. Tanmateix proposava que en futures regulacions s'ampliés el concepte d'organitzador d'espectacle públic i empresari que contemplava el decret 1435/1985 per permetre que els representants i agents poguessin assumir la relació contractual directament amb els artistes.

Aquest estudi també proposa que es revisin els conceptes d'*ajeneidad* i *dependencia* en els casos que, entre altres, el músic sigui el promotor del seu propi concert o hi hagi un acord econòmic relacionat amb la recaptació de la taquilla i es comparteixi el risc entre el músic i la sala o el promotor que organitza el concert. Planteja tanmateix que cobrar una retribució fixa no implica que l'artista no vulgui ser independent i actuar com un autònom, i busqui altres promotors i empresaris que l'ajudin a seguir creixent professionalment.

També apunta que "la ajenidad supone que el trabajador no conserve la titularidad del resultado de su trabajo", cosa que permetria interpretar que “no existe esa ajeneidad cuando el artista incorpore el resultado de su trabajo a su marca artística en forma de prestigio y reconocimiento por el público y otros empresarios del sector.” Aquest també seria el cas dels músics que, per gestionar la seva activitat, decideixen constituir-se com a empresa o cooperativa. Segons Guillem Arnedo, president de l’Associació de Músics de Música Moderna i Jazz (AMJM) aquesta pràctica tampoc seria el tot correcta si es fa una lectura escrupulosa de la normativa, que és la que, segons ell, s’acostuma a aplicar en les inspeccions.

L’advocada Andrea Leunda, que assessora a SMAC!, aporta nous matisos als conceptes d’alienitat i dependència que anirien en sincronia en la reivindicació del col·lectiu de la contractació laboral. Comenta que “la jurisprudència està acomodant les notes de dependència i alienitat a les noves formes de relacions laborals”. I prossegueix: “Així, en relació a la prestació de serveis laboral en un espectacle públic per part d’un artista, s’entén que hi ha dependència amb el promotor o organitzador de l’espectacle públic en tant que: El músic està sota l’àmbit d’organització i direcció del mateix: s’estableix quin dia va a tocar, l’horari concret del bolo, la durada del mateix i l’espai on tocarà. No es considera absència de dependència que el músic treballi amb cert grau d’autonomia en relació al desenvolupament de l’espectacle en tant que és una condició implícita de l’activitat artística. És més, el repertori musical es pot considerar com el currículum laboral del músic, fet que ha derivat en la contractació laboral del mateix”.

També aposta per considerar que es dóna alienitat tant en els fruits com en el risc. “Quan el músic rep una retribució pactada pel bolo realitzat, que cobra directament del promotor. Encara que es pugui pactar una part del caixet per retribució variable, com per exemple l’assistència de públic, no participa dels beneficis de l’organització del bolo. Així mateix, no cobra directament dels assistents, sinó que cobra el salari de l’organitzador o promotor (alienitat en el fruit). El músic cobra per la prestació de serveis realitzada amb independència que el espectacle públic doni beneficis o pèrdues (alienitat en el risc).
Per últim, en els festivals o sales reconegudes, també es dóna l’alienitat en la marca per quan una marca coneguda permet que el públic demani un servei per la confiança que li proporciona qui l’organitzador (Primavera Sound o Sala Apolo, per exemple)”.

D’altra banda, la gestoria Subiturre, especialitzada en l’àmbit cultural, apunta que “no en tots els casos és incorrecte que un músic sigui autònom i/o empresari”. Com per exemple, el cas d’un compositor que gestiona el seu projecte musical que contracta als seus propis músics i els pagui una nòmina. Ell, com a empresari, pot emetre una factura a l’organitzador del concert. Els grups que constitueixen com a cooperativa o Societat Limitada també poden emetre factures. Subiturre també comenta que quan l’artista no pot operar sota cap forma jurídica és l’empresari promotor o l’organisme públic que dugui a terme les tasques d’organitzador de l’espectacle el que ha de contractar al músic. Això inclou al management quan actua com a representant[13].

A banda de totes les interpretacions exposades que expressen diversos nivells de sincronia amb el RD 1435/1985, el cert és que aquesta deixava un estret i dubtós marge d’acció per a fórmules de contractació que no siguin l’estrictament laboral. Tot i això, durant dècades la Seguretat Social ha fet els ulls grossos davant de pràctiques com la dels músics

[13] Més informació: https://www.subiturre.com/#faqs

autònoms —tot i no existir un epígraf de músic al sistema RETA— o de les cooperatives professionals de músics. Associacions professionals com Musicat —hereus del Sindicat de Músics de Girona— actuen com a col·lectiu sindicat i cooperativista i permet que els músics puguin actuar "legalment" proporcionant cobertura social i fiscal, ja sigui encarregant-se de les altes a la seguretat social, ja sigui facturant en nom del músic. Aquest sistema, que porta anys superant inspeccions de treball i es veu amb una certa connivència des de la Seguretat Social, podria haver estat incomplint, però, una part essencial de la llei: és el pagador o la part contractant qui en última instància ha d'encarregar-se de donar d'alta al règim d'artistes al músic. La normativa fins ara no contemplava explícitament la figura dels intermediaris.

La gestoria Subiturre, en canvi, sí que considera que l'intermediari podia ser una figura acceptada, sempre i quan compleixi amb algunes de les funcions del promotor (contractació, gestió tècnica, producció artística, etc.) i formi part del seu equip de treball. Davant d'una inspecció, però, i d'un posterior judici, seria el jutge qui tindria la darrera paraula alhora d'interpretar aquesta casuística.

3.2 - La realitat: formes de pagar (i contractar) a un músic

Aquest estudi ha pogut constatar que existeix una àmplia casuística pel que fa a la relació econòmica entre el músic i l'espai, sala, festival o esdeveniment on actua, independentment de si son formes que van en sincronia amb la legalitat:

<u>Lloguer d'espai</u>
Implica venda d'entrades on la recaptació i responsabilitat pot recaure en el promotor extern o el propi grup i el mànager

<u>Sala o festival promotor</u>
La sala o festival actua com a promotora quan posa a la venda les entrades, en cas que sigui una actuació de pagament. La sala assumeix el caixet, sigui amb entrada de pagament o lliure. La recaptació de la taquilla és de la sala i de pagament de drets de responsabilitat.

<u>Percentatge de taquilla</u>
Quan l'acord entre ambdues parts resulta en el repartiment de la recaptació (exemple: 80% / 20%).
Cada part aportaria:
La sala/festival: tècnics i promoció del concert (20%)
El grup: l'actuació (80%)
El percentatge de l'actuació sol liquidar-se amb l'oficina de management del grup

<u>Remuneració fixa + percentatge de taquilla</u>
En alguns casos, la sala o el promotor es comprometen, per contracte, a abonar un import fix per a que els músics no assumeixin tot el risc sumat a un percentatge pactat de repartiment de la taquilla.

<u>Lloguer de sala amb descompte per assistència</u>

Algunes sales apliquen un descompte per assistent. Quanta més assistència de públic se sobreentén una major venda de begudes, encara que no sempre és així, però l'interès general és que les sales tinguin públic i els grups tinguin més seguidors.

Cessió de sala
La sala cedeix l'espai i l'escenari per a que el grup actuï i tot els que recapti es pels músics, que posen a la venda les seves pròpies entrades. Aquest model funciona igualment amb concerts gratuïts. Acostumen a ser grups que busquen donar-se a conèixer en petites sales on difícilment el públic paga entrada.

Taquilla inversa
Encara que és un sistema cada vegada més popular, aquesta modalitat és la més precària de les situacions. És escollida pels músics que prefereixen convocar al públic sense que paguin entrada i és el mateix públic qui posa en valor el concert pagant a la sortida l'import que consideri.

Tablaos o sales de festa (orquestres de ball)
Com normalment l'actuació es repeteix de forma habitual amb els mateixos músics, solen ser contractats per la sala ja estan subjectes a uns dies i uns horaris establerts.

Sales amb ambientació musical en viu
Algunes sales de festa tenen a grups de versions en plantilla determinats dies i formen part del seu personal assalariat, ja que realitzen un horari fix i cumpleixen una funció determinada, amenitzar amb musica ambiental en viu. No es tracta de concerts on un grup presenti un disc, on es cobri entrada per aquest concert o es faci una promoció determinada. En el cas del cobrament de l'entrada aquesta és assimilable a la de les sessions amb dj i música reproduïda mecànicament.

Jam sessions
En aquest cas, els músics que formen part de la base de la jam sessión és la que rep la remunenació econòmica mitjançant un caixet fixe prèviament acordat.

Tot i que la llei vigent fins ara hagués pogut obligar a que totes aquestes situacions impliquessin una relació laboral entre el músic i la part contractant —cal tenir en compte totes les diferents interpretacions exposades fins ara—, el cert és que la gran majoria dels casos (a excepció, del món dels *tablaos*) es resolen amb un tracte econòmic mercantil amb pagament contrafactura. En els casos de taquilla inversa, per exemple, el pagament sol fer-se en negre perquè el caixet resultant acostuma ser una quantitat petita que ambdues parts acostumen a no voler regularitzar.

3.3 - Contractació mercantil

La contractació mercantil ha estat fins ara la forma més freqüent de sortejar l'aplicació del RD 1435/1985. Aquesta pràctica és especialment freqüent en els festivals de música, cosa que també inclou els organitzats i finançats per l'administració pública (els Ajuntament són

uns dels grans promotors musicals que hi ha en l'actualitat). En aquest cas, el contracte sol fer-se entre el promotor i una empresa que actua en nom del músic o del grup, que acostuma a ser l'empresa de management o de representació.

Per tal d'evitar la relació laboral, els contractes acostumen a incloure clàusules que especifiquen la "no relació laboral" entre les parts i traspassant la obligatorietat de complir la Llei 1435/1985 a l'artista o al seu representant[14]:

Exemple 1:

PRODUCTORA se obliga al cumplimiento de las obligaciones laborales y sociales que le correspondan al Artista, sus músicos y técnicos certificando que sus miembros están asegurados regularmente contra accidentes y enfermedades y paga todas las cotizaciones sociales determinadas por la Ley, comprometiéndose en todo caso, a cumplir íntegramente la legislación vigente que resulte aplicable, especialmente en lo que se refiere al cumplimento de la obligación de estar al corriente en las cotizaciones a la Seguridad Social. El PROMOTOR no mantiene ni mantendrá ningún tipo de relación o vínculo laboral a los efectos previstos en el Estatuto de los Trabajadores, Real Decreto 1435/1985 de 1 de Agosto por el que se regula la Relación Laboral Especial de los Artistas en los Espectáculos Públicos, y demás legislación concordante, sin que quepa en consecuencia, reclamación alguna, directa o subsidiaria, contra EL PROMOTOR que derive de las citadas relaciones laborales y fiscales.

Exemple 2:

El present contracte té com objecte l'arrendament de l'obra artístico-musical de l'**ARTISTA**, per tant el [redacted] declina tota la responsabilitat per possibles accidents la qual causa no sigui imputable a [redacted], no existint cap relació de tipus laboral entre [redacted] i l' **ARTISTA**.
En aquest sentit, l' **ARTISTA** declara sota la seva responsabilitat complir amb tots els requisits fiscals i de seguretat social que per motiu de professió li siguin exigibles per la llei.
L'**ARTISTA** i el seu representant legal, serà l'únic responsable de complir amb els requisits legals del departament de treball, i de portar al dia les seves cotitzacions de la seguretat social [redacted] declina tota responsabilitat en aquest sentit.

Exemple 3:

[14] Segons l'advocada Andrea Leunda, "aquestes clàusules són contràries a la normativa laboral i per tant, davant un Jutjat o Tribunal, es considerarien nul·les i es tindrien per no posades".

CINQUENA.- COMPROMISOS DE L'ARTISTA

a) Dur a terme l'objecte del contracte tot respectant el programa i les condicions pactades en la forma prevista a la clàusula primera.

b) Comunicar a [redacted], amb suficient antelació, qualsevol canvi que es pugui produir respecte les necessitats tècniques especificades a la fitxa tècnica, especialment si es tracta d'amplificació o muntatges tècnics especials.

c) Complir amb el Real Decret 1435/1985 referent a la contractació legal dels artistes i, per tant, contractar i assegurar directament tot el personal que participi en la prestació contractada, incloent-hi malaltia o accident laboral. A requeriment de [redacted] **l'ARTISTA** haurà de presentar les altes a la seguretat social en el règim d'artistes, pel dia de l'actuació i realitzades a nom propi.

d) Atendre qualsevol llei, reglamentació i condició imposada per l'ordenament jurídic espanyol i autoritat competent que faci referència o tingui relació amb l'espai escènic.

e) **L'ARTISTA** declara tenir plena capacitat d'obrar, no estar incursa en cap prohibició de contractar, tenir l'habilitació professional necessària per a realitzar la prestació que constitueix l'objecte del contracte, així com estar al corrent en el compliment de les seves obligacions tributàries i les relatives a la Seguretat Social. A requeriment de [redacted], **l'ARTISTA** haurà de presentar els certificats acreditatius d'estar al corrent de les obligacions tributàries i de Seguretat Social.

f) Contractar una pòlissa d'assegurances per cobrir els riscs sobre els elements de la seva propietat o dels artistes i participants en la realització de la prestació.

3.4 - La dificultat per aconseguir dades

Per poder fer una anàlisi més precís de quines són les dinàmiques internes de contractació del sector musical, seria molt valuós poder comptar amb dades que permetin acotar quin és l'univers real dels músics. D'aquesta manera es podria conèixer amb més precisió quin impacte tenen en l'economia i saber quin abast i implicacions social tenen tots els canvis normatius que s'estan produint. Una dada de gran utilitat seria aconseguir que la Seguretat Social fes públic el número d'altes existents en el règim d'artistes. Aquesta dada i les altres recollides per sindicats i cooperatives, com Musicat, podrien ajudar a obtenir una fotografia més propera a la realitat.

A continuació exposem algunes dades, poques, que poden ajudar a fer especulacions sobre l'abast d'aquest univers.

DADES DE MUSICAT de 2016:

Socis: 3.078
Factures: 20.410 (hi ha la possibilitat que una sola factura hi hagi diferents bolos, els músics que treballen en hotels solen facturar un cop el mes)
Altes a la Seguretat Social.: 57.226

Altes al RETA: 1.950

Tot i així, cal matisar aquestes dades amb les següents puntualitzacions de Josep Reig, de Musicat: “Hi ha músics que fan 150 bolos l'any i d'altres 25, passa el mateix amb el preu que cobren per bolo, poden cobrar 60€ per una audició de sardanes a 250€ per un bolo d'orquestra a l'estiu, segurament la mitjana que es cobra es pot acostar a 120€ per bolo, però és difícil de determinar. També tenim músics que acompanyant artistes reconeguts que cobren quantitats més grans i podrien fer variar substancialment la mitjana. En quan a la tipologia de formacions tenim des de solistes a grans orquestres de 20 músics”.

Un altre índex que pot ajudar a determinar quines son les tendències existents alhora de contractar a un músic és la informació contemplada dins de l’Estudi d’Espais de Música en Viu[15] sobre com els músics són remunerats per les seves actuacions musicals en l’àmbit privat (espais i sales de concerts) a Barcelona. De les dades obtingudes gràcies a una enquesta anònima entre músics, se n’extreu que la tendència majoritària és el cobrament en efectiu i sense factura ni nòmina, i que la contractació residual és residual i puntual. Els pagaments en efectiu i sense justificar han succeït en la seva gran majoria en sales d’aforaments petits de fins a 150 persones.

Reiterem, però, que un estudi molt més profund del sector podria aportar dades més fiables i realistes de les dinàmiques internes del col·lectiu de músics.

3.5 - El cas francès i l’alta assimilada

Moltes vegades es recorre a la categoria de “treballador intermitent” que existeix a França desde 1936 com a exemple per a la solució a la situació real laboral dels músics. L’intermitent és aquell que, en el transcurs d’un període concret, té una successió de contractes de duració determinada, per compte aliè i amb varis contractadors, que s’alternen amb períodes d’inactivitat.

Per aconseguir aquest estatus, el músic ha d’haver treballat almenys 507 hores en un període de 12 mesos consecutius. Amb aquests requisits, el treballador pot rebre una ajuda econòmica que li permetrà mantenir-se fins al proper contracte. Seria com una prestació d’atur proporcional als dies treballats. Aquestes hores treballades poden equiparar-se a uns 47-50 concerts anuals per arribar a aquest estatus, cosa que deixa fora de la cobertura a molts músics[16]. Aquest sistema també permet establir una manera de distingir entre músic professional i músic amateur.

A Espanya, on també existeix la fórmula de l’alta assimilada però que necessita de molta millora, els únics treballadors que es mouen en un sistema similar són els toreros. Això els permet ser autònoms i només pagar la quota proporcional als dies que han tingut bolo aquell mes. Per arribar a aquest sistema, la Seguretat Social hauria d’elaborar un cens de professionals a partir de totes les altes obtingudes en el seu sistema.

Aquest sistema d’alta assimilada aplicada pel sector dels músics ja es va contemplar en la revisió de normativa que es va fer el 2007 —i que es va arribar a publicar en el BOE— però mai va arribar a aplicar-se per incompatibilitats tècniques per part de la Seguretat

[15] http://ajuntament.barcelona.cat/culturaviva/publicacions/espais-de-musica-en-viu/
[16] https://www.atae.org/wp-content/uploads/2013/05/Intermitentes-del-Espectaculo-en-Francia.pdf

Social. El nou Decret Llei 26/2018 torna a posar sobre la taula aquesta eina per vetllar pels drets laborals dels músics en un estat d'intermitència, que de nou, hauria de procurar canvis en els sistemes informàtics per adequar-los a aquestes noves necessitats del col·lectiu de músics.

4.- L'ECOSISTEMA DE LA MÚSICA EN VIU: LES DEMANDES DELS ACTORS

Observant l'univers de figures, professionals i intermediaris que intervenen en l'ecosistema de la música en viu, sorgeix la pregunta com és que tan sovint es produeix el miracle perquè tots els astres s'aliniïn per permetre que un músic mostri la seva música a un públic disposat a escoltar-lo en unes condicions amb les quals tothom hi estigui d'acord.

Al capdavall perquè això es produeixi, es materialitza una cadena de relacions en què molts agents camuflen la seva funció i dilueixen les seves responsabilitats, sovint per adaptar-se a unes necessitats legals i normatives que no els ofereixen eines per desenvolupar clarament i sense dubtes la seva funció. En aquest apartat exposem les demandes transmeses per els actors del sector consultats davant del fins ara vigent RD 1435/1985 i la seva valoració de la situació contractual dels artistes.

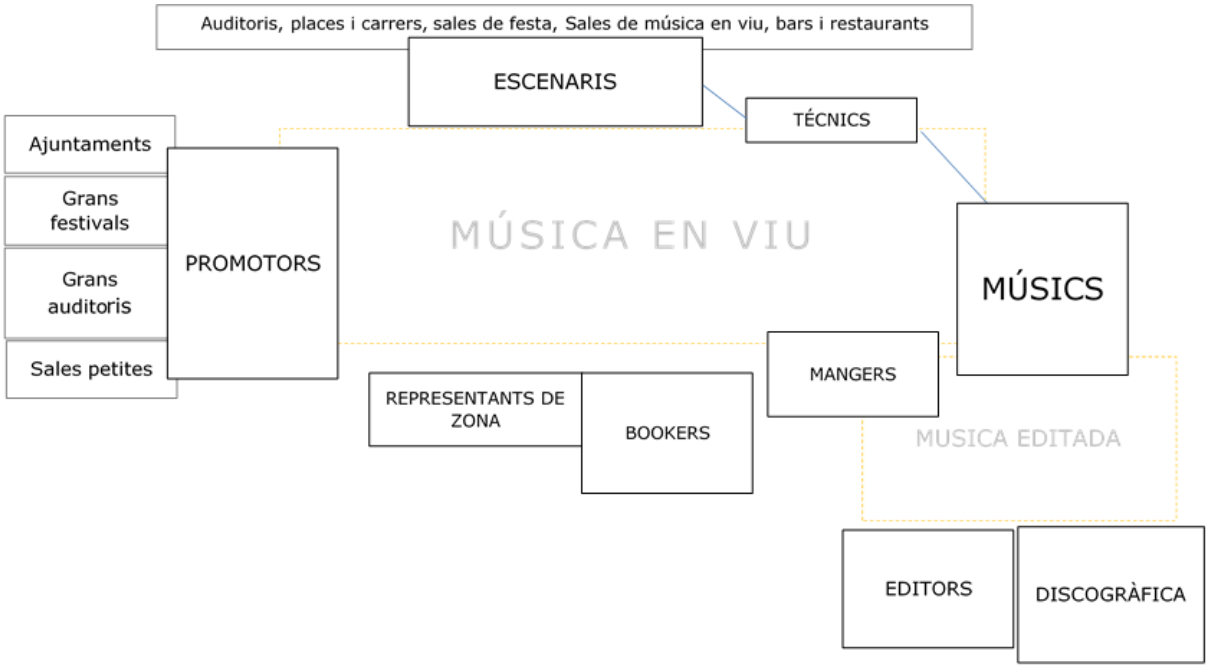

4.1 - Els músics

4.1.1 - l'Associació de Músics de Música Moderna i Jazz:

L'Associació de Músics de Jazz i Música Moderna de Catalunya (AMJM) és una entitat cultural, democràtica i de caràcter sindical creada amb la finalitat d'agrupar els músics

professionals de jazz i música moderna de Catalunya per aconseguir millores culturals, socials i econòmiques. L'AMJM forma de l'Acadèmia Catalana de la Música (ACATAM) i de l'Associació Festivals i Programadors de Jazz de Catalunya (AFEJAZZ) per ser els organitzadors del certamen L'Hora del Jazz. També ha impulsat la creació de la Federación Estatal de Asociaciones Profesionales de Músicos de Jazz y Músicas Improvisadas, de la qual també en forma part.
Les reclamacions principals expressades per aquest col·lectiu es basen en que existeixin vàries opcions disponibles per que el músics pugui tenir la seva situació laboral regularitzada, ja sigui a través de la via de la contractació laboral, ja sigui a través de l'alta en el sistema RETA. "Cal tenir en compte les diferents realitats que existeixen actualment", comenta Guillem Arnedo, president de l'AMJM, qui assenyala que la casuística és molt variada i la normativa no pot contemplar una sola manera de contractació, tal i com succeïa amb el RD 1435/1985.

Reconeix que fins ara, les cooperatives de músics actuaven com un paraigües per a que molts músics poguessin facturar i cotitzar, però no és la solució. "El músic no té dret a atenció mèdica continuada perquè només està donat d'alta quan en té necessitat. Això es podria solventar amb l'alta simulada (els toreros ho poden fer) que paguen en funció de la cotització (activitat) que han tingut."

També crida l'atenció sobre el fet que les associacions de músics (com AMJM) no poden firmar convenis col·lectius perquè no són representatives, segons la llei sindical actual. Però a més a més, en cas que ho poguessin ser, seria complicat que ho aconseguissin perquè encara no hi ha manera de saber quin és l'univers de músics que existeix actualment. Tot i això, l'AMJM, com a representants de les diferents federacions estatals de músics, ha mantingut reunions de forma regular amb UGT, CCOO i les diferents associacions patronals per tal que es tingui en compte la realitat dels músics en les properes actualitzacions de convenis laborals.

4.1.2 - El Sindicat de Músics Activistes de Catalunya

El Sindicat de Músics Activistes de Catalunya (SMAC!) és, segons es defineixen en el seu portal web, una organització que lluita per la defensa i millora dels interessos dels i les músics, entenent com a músics aquelles persones que es dediquen tant a la creació com a la interpretació musical. Per l'elaboració d'aquest informe, es va mantenir una entrevista amb dos dels seus membres, Adriano Galante i Albert Costa, i es va completar la informació gràcies a l'aportació de Andrea Leunda, l'advocada laboralista del Col·lectiu Ronda que els assessora.

Aquest col·lectiu ha mostrat, desde la seva creació el 2016, la seva aposta ferma per exigir el compliment del Reial Decret núm. 1435/1985, que i el "Convenio colectivo estatal del personal de salas de fiesta, baile y discotecas de España", que estableix un salari mínim de 116,90€ per persona i dia (segons la taula salarial de 2018). Aquestes son dues de les premises que també recullen en el Manual de Bones Pràctiques per la Contractació Musical que han elaborat[17] amb el qual pretenen donar eines per la contractació correcta de músics i

[17] https://drive.google.com/file/d/1WwsOiC44Nx5p34q4YtN57fK65BfGgvYd/view

que van donar a conèixer a l'Ajuntament de Barcelona el passat mes d'abril de 2018 en una reunió mantinguda a l'ICUB.

Tot i reclamar el compliment de la llei fins ara vigent, SMAC! també recalca que la seva reivindicació no és incompatible amb un canvi de normativa: "això no vol dir que aquest sigui la legislació que volem —comenten—. Per aquest motiu, es dóna suport i es participa en la proposta del nou Estatut de l'Artista i Treballador Cultural". Segons el sindicat, l'aprovació de l'Estatut de l'Artista ha de recollir la protecció social de l'artista, introduint, seguint l'exemple francès, un sistema d'intermitència als règims de la Seguretat Social que reculli les diferents particularitats d'aquest sector: d'una banda la formació, la recerca i la creació, que són part intrínseca no quantificable de l'activitat artística; i, d'altra banda, la inestabilitat i flexibilitat pròpies d'aquesta activitat, amb uns contractes que són sempre temporals fent que els ingressos derivats siguin intermitents i fluctuants. De la mateixa manera, també reconeixen que, tot i exigir el compliment de l'actual conveni, aquest no ha estat signat per col·lectiu ni sindicat de músics i, per tant, reclamen poden ser a les taules de negociació per a aconseguir un conveni col·lectiu més just per als i les músics.

Les altres reivindicacions expressades per Galante i Costa denoten una voluntat de reforma integral que no només es centri en polítiques de contractació. Aquí en recollim una petita mostra: regulació de marques comercials als escenaris, contribuir a conscienciar al sector sobre els contractes 360 graus que poden deixar desprotegits als músics, canvis en les polítiques d'adjudicació de subvencions, revisió i canvi en la gestió dels equipaments culturals impedint les subcontractacions basades en criteris econòmics i augmentant el pressupost en cultura, reforma de l'Article 71 de la Llei de Propietat Intel·lectual, on es regulen els contractes d'edició musical, i també modificacions profundes de les entitats de gestió (SGAE, AIE ...), on s'exigeix l'aplicació del sufragi democràtic on un soci és igual a un vot, ja que a hores d'ara qui més recapta és qui més vots acumula.

4.1.3 - Les cooperatives de músics: l'Associació Professional de Músics de Catalunya (Musicat)

Pel que fa al sector de les cooperatives de músics, Joan Reig, president de Musicat, reconeix que el seu sector no està exent de problemàtiques i polèmiques ja que en alguns casos se n'ha fet un ús mercantilista de les cooperatives. Assegura que les cooperatives es va crear —les SCCLs— per a que almenys els músics poguessin cotitzar, però son conscients que tota la seva activitat és un pedaç al sistema. És una solució que, segons Musicat, és acceptada per la Seguretat Social arrel de les múltiples reunions i inspeccions que han tingut.

A diferència d'altres cooperatives de professionals, a Musicat els músics has de ser-ne socis i pagar la quota corresponent per a només pots donar-te d'alta d'autònoms a través de la seva cooperativa de treball associat i per a que tenir aquest servei has de ser soci de la cooperativa i pagar la quota corresponent. A banda de la cuota anual de socis, Musicat cobra entre un 1,8% i un 2,8% en concepte de costos de gestió en funció del caixet a facturar i el tipus de grup. L'Associació cultural —Associació Dos per Quatre— serveix per facturar a coples, grups d'havaneres, animació infantil, etc. Projectes amb excepció d'iva.

Davant de la pregunta de si els Ajuntaments haurien de contractar directament als músics, Reig assegura que sí però que hi ha alguns impediments actuals en el que, a causa

de la crisi, els ajuntaments estan intervinguts i no poden modificar el número de nòmines actives que tenen. I el problema és que, segons la llei, no es poden contractar els músics per hores, pràctica que només estaria inclosa dins del règim general. Els músics s'han de contractar segons l'activitat.

Algunes de les seves demandes es podrien resumir de la següent manera: la possibilitat que els músics puguin donar-se d'alta d'autònoms i l'aplicació de l'alta assimilada, sistema que els toreros ja se'n beneficien. Això implicaria la creació d'un cens que hauria de regir-se sobre un número mínim de dies treballats. Aquest procés, però, només és possible si abans es determina quin hauria de ser aquest mínim que, alhora, ajudaria a determinar la línia entre professionalisme i l'amateurisme.

4.2 - Les sales de concerts

4.2.1 - L'Associació de Sales de Concerts de Catalunya (ASACC)

De la conversa mantinguda amb el sector de les sales de concerts, representats per l'ASACC, se n'extreu una interpretació de la realitat del sector que aporta molts més matisos a la relació professional entre els músics i els espais on actuen. Carmen Zapata, gerent de l'entitat, va manifestar que la casuística actualment fa que sigui molt complicat traduir la relació amb el músic amb la lògica "empleat-contractant" i, per tant, habitualment no es donen les condicions per a que hi hagi una relació laboral amb ell. Una excepció serien les sales com Tarantos, on hi ha músics que hi toquen de forma regular i, per tant, sí que es dóna una relació laboral. Tot i així, en el cicle Curtcircuit, organitzat per ASACC, ja donen d'alta al 20% dels músics que participen.

Zapata també apunta algunes situacions que també posarien entredit aquesta relació laboral que recull l'antic RD 14/35. Considera just que molts músics vulguin reivindicar un sou mínim, perquè molts estan en precari, però, quan comencen a tenir èxit, es troben en la situació en què demanen un caixet fixe i prefereixen llogar la sala perquè econòmicament els surt més rentable. Llavors la relació laboral queda molt en qüestió. "La precarietat no només està en el sector de la música, és inherent al de la cultura", matisa. També denuncia el fet que molts grups demanen poder usar el sistema de la taquilla inversa, cosa que situa l'activitat en l'economia submergida i deixa en indefensió a les sales.

ASACC també destaca que hi ha consens a nivell estatal entre totes les associacions de sales alhora de fer front comú per reivindicar un canvi de llei. També hi ha unitat amb la taula de treball que es va iniciar dins de l'Acadèmia Catalana de la Música. "Hi ha hagut 4 anys de trobades prèvies durant la constitució de l'Acadèmia i totes les parts hem parlat molt i ens hem conegut molt millor. Quan els músics han entès la realitat de les sales, ells han entès que nosaltres no els 'explotem'", comenta la gerent.

Tanmateix consideren que l'Ajuntament de Barcelona, com a part de l'administració pública, han de participar de les taules de treball perquè són els grans programadors de música i que es posicionin al costat de les sales, els músics i els managers. Demanen que en el canvi de legislació es permeti als músics ser treballadors autònoms i puguin facturar de forma legal i en funció del volum de la seva activitat, tal i com passa a França amb la figura de l'Autònom intermitent.

4.3 - L'administració pública

A diferència d'altres realitats europees, l'administració pública és un dels principals promotors d'activitat cultural tant a Catalunya com l'estat espanyol. El gran volum de concerts que gestionen fan que esdevinguin un referent de bones pràctiques i respecte als drets laborals i d'això se'n derivi una gran responsabilitat en la qüestió que ens ocupa. La primera consideració que cal fer és el gran desconeixement respecte la normativa fins ara vigent que han anat demostrant els diferents responsables consultats. Històricament la majoria ha actuat aplicant el marc d'actuació que els hi és propi —el que fa referència a les lleis que regulen els contractes públics— i han obviat l'especificitat de l'àmbit artístic regulat pel RD 14/35.

Sí que és cert que des de fa uns anys, a partir d'algunes litigacions que van fer emergir la vigència d'aquesta normativa i la generació de debat públic, les administracions han anat prenen consciència de la distància entre la seva pràctica i la normativa. I, en alguns casos, han revisat les polítiques de contractació pròpia.

Aquest informe ha detectat que les principals dificultats que tenen les administracions públiques per complir amb la normativa actual són d'arquitectura pressupostària i de viabilitat pràctica alhora de fer contractació laboral —tal i com reclamen alguns col·lectius de músics— fora dels mecanismes habituals de la bossa de treball i la creació de places públiques. Aquest fet és especialment evident en els grans ajuntaments. Per poder-ho fer caldria fer canvis en la seva estructura pressupostària: es tractaria de preveure les despeses que poden ocasionar les contractacions artístiques (laborals) i agrupar-les sota el Capítol I del pressupost, el que fa referència a despeses de personal.

Pel que fa a la viabilitat pràctica, tots els representants de l'administració pública —sobretot de les grans— a qui s'ha consultat assenyalen que fer contractes a tots els artistes que interactuen amb l'administració faria inviables les actuals estructures de recursos humans per l'increment del treball administratiu i burocràtic que implicarien.

Val a dir que un altre dels arguments que s'esgrimeixen per no haver complert la llei del 85 és la contraposició entre l'esperit de lliure concurrència que regeix la contractació pública i el caràcter discrecional de la contractació artística. Tanmateix, la Llei de contractes que regula la contractació pública contempla l'excepcionalitat de la contractació artística.

En el supòsit que l'envergadura de l'adminstració permetés que es fessin aquests canvis en els pressupostos (i sense perdre seguretat jurídica), l'aplicació de la llei tornaria a xocar amb les diferents casuístiques de contractació habituals en la industria de la música: músics constituïts com a empresa que no els convé (o no volen) acollir-se a la contractació laboral, músics autònoms, gestió mercatil amb els mànagers i representants, etc. Això fa realment complicat, per no dir, impossible, que es pugui contractar laboralment en tots els casos sense fer excepció. Com congeniar la llei amb les necessitats dels músics?

Sigui com sigui, a l'hora d'analitzar la contractació musical, cal distingir entre els diferents nivells d'administració. No és el mateix la Generalitat que els ajuntaments i dins de l'administració local cal distingir entre els ajuntaments petits i els ajuntaments de ciutats grans. En aquest informe, per la naturalesa de l'encàrrec a què respon, només ha aprofundit en la situació a l'Ajuntament de Barcelona. La resta d'ajuntaments no s'han tractat de manera específica però s'han incorporat en les converses amb tots els consultats. Tot i que s'ha consultat amb els que han mostrat més interès en adequar-se al que fins ara era la normativa vigent i han fet moviments per complir-la.

Arrel de les reclamacions d'algunes associacions de músics i gràcies al treball de diferents tècnics municipals, un grup d'ajuntaments catalans van començar a prendre consciència de la situació, implementar mesures per respectar al màxim els drets laborals i evitar pràctiques que fomentin la precarietat dels músics. L'Ajuntament de Tona, l'Ajuntament de La Garriga i els ajuntaments de Sabadell, Premià de Dalt, Cornellà de Llobregat estaven treballant en aquesta direcció en el moment de tancar aquest informe. L'Ajuntament de Tona va aplicar la contractació laboral a tots els artistes a qui va programar al llarg del 2018 (ho fa a través de la modificació del Capítol I del pressupost explicat en el punt 4.3). Altres ajuntaments han contractat en la majoria dels casos i han acceptat factures en d'altres, cosa que, de nou, no estaria en sincronia amb la normativa.

4.3.1. La Generalitat de Catalunya

La Generalitat de Catalunya a través de l'Institut Català de les Empreses Culturals (ICEC) va elaborar el Pla Integral de la música l'any 2016 (publicat el 2017), on s'especifica la necessitat de reconèixer els drets i els deures laborals dels músics i es reconeix que la situació legal actual no ho facilita. Concretament, el primer objectiu operatiu del primer objectiu estratègic del Pla diu: "Definir i acatar el marc jurídic i competencial, el règim laboral, fiscal, els drets de la propietat intel·lectual i els drets i deures dels professionals i els amateurs del sector".

Tot i tenir una plasmació equívoca, l'Acadèmia Catalana de la Música, com a entitat on hi ha representats tots els agents implicats en la música en el país, consideren que és un primer fruit en aquest camí. També s'han reunit amb els Departament de Treball i el Departament de Tributs i han constatat que no poden incidir en el sistema fiscal que s'aplica als músics per ser una competència exclusiva de l'administració general de l'Estat.

La Generalitat de Catalunya no acostuma a fer contractació directa amb excepció de casos comptats (l'any 2016 van produir uns espectacles de dansa que van fer gira per grans equipaments del país). Tot i així, la Generalitat dóna suport a una gran quantitat de projectes que programen música en viu a través de dos processos concrets. Per una banda, firma convenis de col·laboració amb els projectes considerats mercats estratègics (Mercat de Música Viva de Vic, Fira Mediterrània de Manresa, Fira Tàrrega, la Mostra d'Igualada, el Trapezi de Reus i el Sismògraf d'Olot) i, per altra banda, obre diferents convocatòries públiques de concessió de subvencions.

Per justificar les subvencions en la matèria de música en viu, s'accepta qualsevol manera de demostrar que els músics han estat donats d'alta en el moment de l'actuació subvencionada. Es poden presentar factures de societats cooperatives, nòmines o factures d'empreses intermediaries, cosa que, com hem vist, d'acord amb la llei fins ara vigent, no s'adequaria a la legalitat. Amb el desplegament del Decret Llei 26/2018, caldria una revisió profunda d'aquests aspectes i revisar com les bases de les subvencions haurien de fer-se ressò de les novetats fiscals que planteja la nova llei. La gran línia vermella que té la Generalitat és la cobertura del músic en el moment de l'actuació. En els projectes que reben una quantitat superior als 60.000 € és obligatori presentar una auditoria de comptes.

4.3.2 L'Ajuntament de Barcelona

L'Ajuntament participa directa i indirectament en l'àmbit de la música en viu a través de:

A) Equipaments propis:

- **L'Auditori de Barcelona**

  És un consorci format per l'Ajuntament de Barcelona i el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, en el qual l'Ajuntament és l'administració amb participació majoritària. L'equipament té un departament de serveis jurídics (hi treballen dues persones) que s'encarrega de formalitzar tota la contractació artística mercantil. Cada departament artístic negocia i formalitza cada contracte a partir dels models que confecciona aquest departament jurídic. El Departament de Recursos Humans formalitza la contractació laboral. Des de fa 7 anys i, arran de les primeres inspeccions de treball i de constatar que compleixen tots els supòsits que determinen una relació laboral amb els músics que contractaven[18], des de l'administració general del Consorci es va decidir que es prioritzaria la contractació laboral amb els músics de la Banda Municipal i l'OBC. Tanmateix, tenen clar que les sancions que haguessin tingut per incomplir el decret del 1985 sempre haguessin estat més quantioses que les que poden rebre per incomplir la Llei d'estabilitat pressupostària i, per altra banda, el fet de ser un consorci i tenir creades les places per l'OBC i la Banda Municipal, fa que no contradiguin la llei de contractació pública.

  L'Auditori és seu de l'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya i també gestiona la plantilla de la Banda Municipal de Música de Barcelona, tot i que aquesta depèn directament de l'ICUB. Els honoraris que es paguen als músics contractats es determinen per les diferents categories de músics establertes en un conveni intern de l'empresa acordat amb el Comitè d'empresa.

  Queden fora d'aquesta línia de contractació laboral les bandes/grups de música que operen com una marca amb repertori propi, els solistes, els directors d'orquestra i els músics internacionals (les gestions per a fer un contracte laboral internacional són encara més complexes). També es contracta per via mercantil els directors d'escena, coreògrafs i altre personal artístic.

  L'Orquestra Simfònica de Barcelona disposa de 96 places per a músics, de les quals actualment n'hi ha cobertes 77 amb contractes indefinits. Les vacants es van suplint amb contractes temporals. En funció de la taxa de reposició de personal prevista a les Lleis de Pressupostos de l'Estat es van traient les places per contractar amb caràcter indefinit o amb interinatge. Això comportarà la reducció de les contractacions laborals actuals respecte l'OBC. Els músics de l'OBC i la Banda en plantilla accedeixen a la plaça guanyant el procés de selecció públic per concurs corresponent. El fet que hi hagi limitacions per contractar laboralment per la Llei d'estabilitat pressupostària comporta el risc que moltes de les places que han de ser cobertes laboralment cada setmana es puguin internalitzar per demanda judicial del músic i, per tant, sense aprovar el concurs amb tribunal corresponent.

  Per la seva banda, la Banda Municipal de Barcelona està formada per 56 músics contractats directament per l'ICUB, tot i que estan gestionats per l'Auditori. L'Auditori fa una mitjana de 350 contractes laborals al mes, la qual cosa ha

[18] Aquests supòsits són la dependència i alienació, és a dir, contractacions amb horaris, dies d'assajos i repertoris determinats pel contractant.

comportat una ampliació del departament de Recursos Humans per a poder fer front a tot aquest volum de feina.

L'Auditori està implementant una plataforma de relació amb proveïdors (anomenada CAE) que li permet assegurar-se que aquests compleixen amb tota la normativa de riscos laborals per col·laborar amb ells. Això cobreix les situacions en les quals es cedeixen o es lloguen les instal·lacions a algun altre promotor musical.

- **Centre cívics**
  En aquest cas, la contractació de les diferents actuacions musicals depenen de l'empresa o entitat gestora de cada equipament que exerceix aquesta funció després de guanyar un concurs públic. Per la programació estable de música, cada centre cívic fa i desfà segons el seu propi criteri. I, com que orgànicament depenen de cada districte, el control sobre el tipus de contractacions que es fan i els processos administratius que se'n deriven és irregular i poc efectiu. De fet, els districtes no fan un seguiment a posteriori per conèixer la realitat contractual.

  Dins de la programació cultural dels centre cívics, el programa Districte Cultural es mereix un tractament diferencial. Es tracta d'una iniciativa de l'ICUB per promocionar una programació estable d'arts en viu als centres cívics de la ciutat. Les propostes arriben als centres cívics a partir de la selecció d'una seixantena de propostes (vint de música, vint de teatre i vint de circ i dansa), la gestió de la qual es fa a través d'una oficina tècnica que s'externalitza segons concurs públic. Aquesta oficina s'encarrega de negociar amb cada artista (grup o intèrpret en solitari) el catxet i el tipus de relació contractual. L'any 2018 es va oferir l'opció de la contractació laboral als artistes qui els interessés acollir-se'n, però només hi hagut interès en una sola ocasió. Posteriorment, però, no es fa un rendiment de comptes sobre el tipus de contractacions que es fan.

- A la resta d'equipaments culturals de l'Ajuntament com les fàbriques de creació, els museus, els arxius, les biblioteques o els casals de barri hi ha activitat residual en l'àmbit de la música en viu.

B) Produccions pròpies: els festivals

- **Festival Grec**
  La contractació dels artistes es realitza a través d'una oficina tècnica pròpia. Majoritàriament es fa una contractació mercantil per les raons que s'exposen en l'informe jurídic de l'ICUB (punt 4.3.2 / secció D d'aquest document).

- **La Mercè**
  El tracte amb els artistes es fa a través d'una oficina tècnica la gestió de la qual la realitza una empresa que ha guanyat un concurs públic. Des del 2018, les oficines tècniques d'aquests festivals ofereixen la possibilitat de fer contractes laborals als artistes que ho desitgin.

- **BAM**

Per a dur a terme la contractació d'aquest festival, l'Ajuntament també convoca un concurs públic per dotar-se d'una oficina tècnica. Des d'aquest any, les oficines tècniques d'aquests festivals ofereixen la possibilitat de fer contractes laborals als artistes que ho desitgin.

- **BAM Cultura Viva**
  En les dues edicions d'aquesta part del festival de La Mercè s'ha posat a disposició dels artistes la possibilitat d'efectuar-los un contracte laboral. Aquesta gestió la realitza una oficina tècnica gestionada per una empresa que ha guanyat un concurs públic. En la primera edició, aproximadament dos terços dels músics van escollir la via laboral. L'any 2018, aquesta xifra ha arribat fins al 90% (és a dir, 63 artistes dels 70 que van participar).

C) Subvencions:

- L'Ajuntament de Barcelona obre cada any la convocatòria general de subvencions per a projectes, activitats i serveis de districte i de ciutat que inclouen un capítol dedicat a l'àmbit de la cultura, gestionat directament per l'Institut de Cultura amb un pressupost de 5.124.200 euros per l'any 2018. L'objecte és subvencionar qualsevol iniciativa que millori l'oferta cultural de la ciutat. En l'àmbit de la música, les bases de les subvencions no especifica cap detall sobre la contractació dels artistes així que es deixa a criteri de l'entitat o empresa organitzadora.

D) Situació jurídica a l'Ajuntament de Barcelona

En el moment de redactar aquest informe, l'Ajuntament de Barcelona, com a ajuntament de gran embergadura, es trobava en una situació de contraposició de diferents normes a l'hora de contractar espectacles en viu; tot i que, segons algunes interpretacions de les diferents normes, podria respectar-les totes, consolidant les pràctiques que últimament ja estava iniciant oferint la contractació laboral a través d'oficines tècniques. Si bé la nova llei 26/2018 dibuixa un nou context i canvis en la normativa, val la pena desgranar en quina situació es troba la contractació laboral en l'àmbit de l'administració, segons reunions mantigudes amb la gerència de l'entitat pública:

- Degut al desconeixement de la llei del 85, l'Ajuntament ha actuat fins ara d'acord a la normativa que regula tota la seva contractació pública (la Llei de Contractes 9/2017). Segons aquests paràmetres, només hauria de contractar personal quan té les places creades i pressupostades en la plantilla i, a més, hauria de tenir en compte la resta de normatives de contenció pressupostària. Excepcionalment, es poden fer alguns contractes temporals per circumstàncies de la producció o s'autoritzen alguns interinatges per programa per cobrir necessitats puntuals i temporals vinculades a un projecte o activitat. Sempre amb la conformitat de la Gerència de Recursos Humans i Organització.

- Per posar exemples concrets, l'ICUB té a la seva plantilla un nombre de places de Tècnic superior de professors d'orquestra i banda per cobrir una formació musical que és pròpia i estable, la Banda Municipal de Barcelona. Per cobrir les places que estan aprovades s'ha de fer un procés de selecció amb concurrència pública i competitiva (concurs, oposició...). Quan es generen necessitats puntuals, pel programa artístic, per baixes, permisos, etc, es fan contractes temporals pels "bolos". Per cobrir aquests contractes s'han fet bosses de treball, també amb un procés de selecció públic i competitiu, i els músics es criden per rigorós ordre de puntuació.

- Per altra banda, tampoc tenen es remeten el Convenio Colectivo Estatal del Personal de Salas de Fiesta, Baile y discotecas de España perquè en tenen un de propi, així com un comitè d'empresa propi.

4.4 - Els festivals

Cap dels grans festivals de titularitat privada de la ciutat de Barcelona —Primavera Sound, Sonar, Cruïlla— han volgut donar dades oficials sobre com resolen la contractació dels músics, però sí que ha proporcionat informació *off the record*. La informació que es detalla, doncs, no està contrastada i s'ha configurat a partir de converses informals i intercanvis d'experiències entre diferents agents implicats.

En línies generals, els festivals —sobretot els grans-— actuen dins dels paràmetres de la "pràctica consentida" pels reguladors. És a dir, fan tot allò que els pot evitar sancions o fins i tot pèrdua de subvencions. Els festivals han fet tot allò que era necessari per adaptar-se al clima d'exigència de les administracions en cada moment, però en comptades ocasions la protecció laboral dels artistes que han contractat era una de les prioritats.

Així, durant anys, els festivals acostumaven a demanar tan sols una factura més com a justificant de la seva despesa que per cap altra raó. Més endavant, ja va ser més habitual posar com a condició als responsables de la contractació dels artistes (ja fossin managers o els mateixos artistes) l'acreditació de l'alta vigent en qualsevol dels règims de treballadors (ja fos el règim especial d'autònoms o el general d'assalariats). Tot i que, després, no sempre s'entregués ni s'acabés d'exigir. A dia d'avui, aquest requisit sembla molt més assumit i en la majoria de casos, els festivals reclamen l'alta laboral i, fins i tot en alguns casos, s'ofereix l'opció de contractació laboral.

4.5 - Els representants, mànagers i promotors

S'ha intentat captar la posició i les demandes del sector dels mànagers, representants i promotors, a través d'una trobada amb Javier García, membre de l'Associació de Representants, Promotors i Mànagers de Catalunya (ARC) i de l'Asociación de Promotores Musicales (ARC). Assegura que caldria possibilitar que músics es puguin donar d'alta en el règim d'autònoms, però mantenint les característiques d'un règim especial que tingués més cobertura perquè que la feina del músic va més enllà del dia de l'actuació. Aquesta opció facilitaria la contractació dels músics, sobre els qui acostuma a recaure tota la responsabilitat alhora justificar la seva feina contrafactura davant de la poca voluntat dels organitzadors per fer contractació laboral. García diu també que en el sector musical es

tolera de forma general la facturació dels músics a través de cooperatives, tot que la llei fins ara vigent en cap cas contemplava la figura d'aquest actor intermediari.

Pel que fa als grans esdeveniments, comenta que "els grans festivals no es preocupen de la situació dels músics, mentre els artistes estiguin donats d'alta el dia de l'actuació. Només en alguns casos, els festivals han pogut donar d'alta just al músic abans de pujar a l'escenari". García assegura que la normativa fins ara vigent deixava el mànager i promotor en una situació no regulada i, per tant, en certa indefinició, tot i que la dinàmica del sector de la industria de la música els ha dotat un paper important en la gestió de la música en directe. Tanmateix, considera que hi ha molt desconeixement sobre el món de la producció i la gestió musical i que caldria més formació. "L'administració no entén el nostre treball dels que ens dediquem a la música. Per ells, som com firaires, que desmuntem i muntem en un dia", diu de forma planera.

5 - CAP A UNA NOVA LEGISLACIÓ

5.1 - El Estatuto del Artista

La Subcomisión para la elaboración de un Estatuto del Artista es va crear dins de la Comisión de Cultura per acord del ple del Congreso de los Diputados el 2 de febrer de 2017. La Subcomisión ha dut a terme activitat d'estudi i anàlisi durant el 2017 i el primer quatrimestre del 2018 tal i com l'havia presentat per la seva aprovació al constituir-se. S'ha reunit formalment en 24 sessions, en 12 de les quals hi hagut fins a un total de 31 compareixences, a part de mantenir altres trobades i reunions amb representants del sector. Finalment, el 7 de juny de 2018 la subcomisión va aprovar per unanimitat l'informe de conclusions de la mateixa.

Les conclusions comencen posant de relleu que el Congreso de los Diputados hagi fet aquest reconeixement del treball de creadors, artistes i professionals de la cultura i que s'ha mostrat una especial sensibilitat cap a la situació en la que viuen i treballen. I que en aquesta visió s'hi han considerat una gran varietat de professionals, tots els que sostenen o gestionen el procés de creació amb el seu treball visible o invisible i que, normalment, estan sotmesos a una activitat professional marcada per la intermitencia en ingressos.

A la vegada, reconeixen que han intentat fer un informe realista i factible i per això l'han consensuat amb tots aquells agents que són responsables de l'aplicació de la legislació vigent i per tant en coherència amb aquesta.

Les recomanacions es divideixen entre les diferents àrees que intervenen en la normativa de les activitats laborals i professionals: és a dir, en fiscalitat, protecció laboral i seguretat social, i percepcions públiques en relació als drets d'autoria. En l'annex d'aquest informe s'inclou l'informe íntegre aprovat per la subcomisión, però tot seguit es detallen les principals recomanacions fetes en aquest marc.

En matèria fiscal incorporen dos principis bàsics que impregnen totes les propostes: Per una banda, la responsabilitat fiscal que tots els ciutadans han d'assumir i, per tant, també els artistes i, per altra banda, el dret d'aquests ha ser tractats de manera raonable, equànime i equitativa tenint en compte la irregularitat dels seus ingressos.

Les principals propostes en matèria de fiscalitat són un sistema per tributar segons la mitjana d'ingressos dels últims tres o quatre anys i amb un límit màxim; la possibilitat d'extensió del 30% de l'IRPF i ampliar les despeses deduïbles a la formació, compra d'instruments, vestuaris i comissions de representants.

En quant a la protecció laboral, la proposta més destacable és precisament l'ampliació a la consideració de treballador cultural a més professionals a part dels que pugen a sobre l'escenari, incloent-hi tècnics i productors i considerant també tot l'entorn digital i la transmissió de creació a través de la xarxa. L'altre gran tema és adaptar el Drecret 1435/1985 a la realitat de la música en directe que es caracteritza pels contractes de curta duració (bolos). Adaptar-se a aquesta realitat significa permetre la relació mercantil entre les parts implicades i afavorir sistemes d'assimilació d'alta per protegir els professionals durant tota l'activitat i no només durant el curt període de temps que es troben sobre l'escenari. Igualment, es fan propostes per millorar i facilitar els mecanismes que permetin la representativitat sindical i la prestació per atur i les baixes per maternitat.

Per altra banda, també es fa ressò de la necessitat d'oferir l'opció de comptabilitzar el cobrament de drets d'autor amb la pensió per jubilació; la reducció de l'IVA en tota la cadena de producció cultural i inclús esmenta la conveniència de realitzar una campanya de sensibilització dirigida a tota la ciutadania però molt especialment als treballadors públics que han d'examinar la vida laboral dels treballadors de la cultura destinada a donar a conèixer el funcionament del sector i les seves especificitats laborals.

Eduardo Maura, diputat del grup parlamentari condefederal de Unidos - Podemos-En Comú Podem - En Marea, impulsor de la subcomisión ha estat implicat en la seva redacció i va especificar les següents qüestions en relació al document aprovat. "El gobierno de España (abans de l'últim canvi de govern) s'ha compromès a acceptar les propostes de la subcomisió però no es tracta d'una proposició de llei, sinó un agenda legislativa, que s'ha d'anar aprovant poc a poc. Les conclusions presentades contemplen mesures fiscals, laborals i en prestacions", assegura. "En l'àmbit laboral són les que afecten més a l'artista i tenen a veure en millorar i protegir les seves condicions laborals, però no només sinó també tècnics i altres professionals "invisibles".

5.1.2 - Propostes per a modificar la Llei del 1985

Algunes de les propostes recollides dins de l'"Estatuto del Artista" es tractaven en paral·lel en múltiples reunions entre els actors els sector. A continuació exposem les que van sorgir en el grup d'associacions professionals de músics a nivell estatal, en el qual hi ha l'Associació de Músics de Música Moderna i Jazz:

<u>Assimilació a l'alta per cobrir els períodes entre actuacions</u>

El fet que l'actuació esporàdica (els bolos) hagi passat a ser la relació professional més habitual per la majoria dels músics fa que estiguin desprotegits quasi permanentment, encara que els músics estiguin coberts durant els concerts a través de les societats cooperatives que els donen d'alta pel dia concret de l'actuació. Des de les associacions de músics pensen que la formula d'assimilació a l'alta permetria que el músic quedés protegit des del primer dia que iniciés la seva activitat artística. Per crear aquesta assimilació, la proposta contempla la necessitat de crear un registre d'artistes que justifiquin la seva activitat artística com a mitjà fonamental de vida. Aquest registre hauria de produir-se a

través d'entitats suficientment representatives dels musics i la Tresoreria de la Seguretat Social.

Possibilitat que el músic intèrpret sigui treballador autònom
Actualment, tot i existir a l'IAE l'epígraf d'intèrprets d'instruments musicals i cantants, no és possible donar-se d'alta com a músic intèrpret en el Règim Especial de Treballadors Autònoms. Les associacions de músics consideren que donar aquest pas seria molt important pel reconeixement de la situació laboral dels músics professionals i els permetria complir amb les seves obligacions fiscals i laborals.

Modificació de la la llei de representativitat sindical
Via lliure per permetre que associacions i sindicats de músics puguin ser considerats com a representatius i poder així firmar convenis sense recórrer als grans sindicats com s'ha de fer ara.

5.3 - El nou Decret Llei 26/2018

Publicat al BOE el 29 de desembre de 2018, el recent "Real Decreto-ley 26/2018, de 28 de diciembre, por el que se aprueban medidas de urgencia sobre la creación artística y la cinematografía" es va aprovar gairebé sense comunicats previs i va agafar al sector per sorpresa. La nova normativa recull una sèrie de propostes de caràcter fiscal, laboral i de Seguretat Social que responen a demandes platejades en el Estatuto del Artista i que el document resumeix en tres principals problemes:

"La fiscalidad del sector; la protección laboral y de Seguridad Social; y la compatibilidad entre prestaciones por jubilación e ingresos por derechos de autor".

El Decret declara tenir com a objectiu adequar el règim regulatori aplicable a les característiques del treball artístic, que es reconeix que es caracteritza per tenir una "intermitencia, heterogeneidad e inestabilidad mucho más acusada que en otros sectores". I afegeix:

"Es necesario reivindicar la profesionalización de los sectores culturales, y para ello hay que asegurar que no resultan discriminados por la normativa fiscal, laboral y de seguridad social. Se trata de mejorar las condiciones materiales, por tanto, pero también de llamar la atención sobre la importancia de la cultura y de manifestar claramente que los autores y los profesionales de la cultura merecen una remuneración justa y estar protegidos en la misma medida en que lo están otros trabajadores".

Aquestes intencions es concreten en la disminució de l'IRPF del 19 al 15%, en el canvi de l'IVA del 21 al 10% en els "serveis prestats per persones físiques en qualitat d'intèrprets, artistes, directors i tècnics" i reformes de la Seguretat Social relatives a la cotització dels artistes en espectacles públics durant períodes d'inactivitat:

"Los artistas en espectáculos públicos podrán continuar incluidos en el Régimen General de la Seguridad Social durante sus periodos de inactividad de forma voluntaria, siempre y

cuando acrediten, al menos, 20 días en alta con prestación real de servicios en dicha actividad en el año natural anterior, debiendo superar las retribuciones percibidas por esos días la cuantía de tres veces el Salario Mínimo Interprofesional en cómputo mensual. Dicha inclusión deberá solicitarse a la Tesorería General de la Seguridad Social entre los días 1 y 15 de enero de cada año y, de reconocerse, tendrá efectos desde el 1 de enero del mismo año".

L'alta asimilada podrà ser compatible amb altres situacions laborals:

"La inclusión en el Régimen General a que se refiere el apartado anterior será incompatible con la inclusión del trabajador en cualquier otro Régimen del sistema de la Seguridad Social, con independencia de la actividad de que se trate".

El desplegament d'aquests canvis preveu realitzar-se en un periode de 6 msesos desde la publicació en el BOE:

"El Gobierno, en el plazo máximo de seis meses desde la publicación de este real decreto-ley, procederá a la aprobación de un real decreto para modificar la regulación de la relación laboral especial de los artistas en espectáculos públicos y sustituir el Real Decreto 1435/1985, de 1 de agosto".

5.4 - El desplegament de la llei

Tot i que el recent RD 26/2018 suposa canvis transcents en les condicions laborals i contractuals dels músics, el sector segueix mobilitzat per acompanyar el desplegament de la llei, seguir fent feina de pedagogía i difusió de la seva especial casuístic i seguir incidint en possibles futurs canvis.

5.4.1 - Grup de treball de l'Acadèmia Catalana de la Música i la Plataforma Estatal por la Música

Dins del marc de l'Acadèmia Catalana de la Música, es crea el 2016 un grup de treball sobre "Condicions laborals i Estatut de l'Artista" on participen tant representants de músics (AMJM i Musicat), sales de música (ASACC), representants i mànagers (ARC) per posar sobre la taula la situació de constant inestabilitat i fragilitat del sector i trobar punts de trobada per aconseguir reformes fiscals i legals que protegeixin l'ecosistema musical.

Tot i que aquesta taula forma part dels processos de treball del Pla Estratègic de la Música a Catalunya, impulsat el 2016 pel Departament de Cultura de la Generalitat, de les reunions han sortit propostes, refermades per varis estudis jurídics encarregats, que s'han traslladat als col·lectius i associacions a nivell estatal i han tingut un paper determinant en l'elaboració de l'Estatuto del Artista. També ha propiciat trobades amb la Seguretat Social, Hisenda i sindicats majoritaris.

D'aquestes trobades va sortir la iniciativa de crear una plataforma estatal que ampliés el camp d'acció i permetés aglutinar tots els actors possibles, tant de l'àmbit privat

com públic. La proposta es va presentar en el marc l'edició 2018 del Mercat de Música Viva de Vic mitjançant una reunió de treball amb representants d'entitats i associacions estatals. Finalment hi va haver el quòrum majoritari per crear la Plataforma Estatal por la Música (PLAM), que desde llavors segueix treballant per acompanyar els possibles canvis legislatius i tenir una part activa en les mesures concretes que la nova llei 28/2018 vol anar desplegant al llarg del 2019. Tot i la feina fora dels focos, en el moment de tancar el present informe preveia presentar-se formalment en una roda de premsa a finals de febrer.

L'ICUB, com representant de l'Ajuntament de Barcelona, segueix les sessions de treball de la PLAM i està redactant un conveni per donar suport al finançament d'estudis jurídics que s'encarreguin desde la Plataforma amb la finalitat que proposin mesures concretes que ajudin de forma proactiva a un desplegament de la llei que pugui beneficiar tant al sector de les sales, els festivals, els promotors i representants i tanmateix contribueixi a la protecció dels drets laborals i socials del col·lectiu dels músics.